

Toimintakertomusraportointi

1. Miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty Loviisan kaupungissa?

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä huolehtii kaupunginhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Kaupungin keskusket ja vastuuyksiköt suorittivat vuonna 2016 toimintaympäristöanalyysin ja valmistelivat sen perusteella keskuskohtaisesti riskiprofiilin, eli luettelon keskuksen toimintaan liittyvistä merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallinnan menettelyistä, kaupungin voimassa olevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen mukaisesti.

Analyysin ja riskiprofiilin tuloksena määriteltiin toimenpiteet, joilla varmennetaan strategisten, toiminnan ja talouden mahdollisuuksien hyödyntäminen ja riskienhallinta sekä vastuut. Toimenpiteiden avulla saadaan kohtuullinen varmuus ennen mainittujen tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan tuloksellisuudesta. Keskuskohtaiset arviot ja suunnitellut toimenpiteet raportoidaan lautakunnille ja vesiliikelaitoksen johtokunnalle, jotka seuraavat myös niiden toimeenpanoa ja tuloksellisuutta. Merkittävimmistä keskusten ja vastuualueiden mahdollisuuksista ja riskeistä sekä niille määritellyistä toimenpiteistä raportoidaan kaupunginhallitukselle.

Riskienhallintaa arvioidaan hyväksytyin talousarvion näkökulmasta ja seuranta tehdään puolestaan osavuosisraportoinnin sekä tilinpäätöksen valmistelun yhteydessä, jolloin kaupunginhallituksella on myös riittävät tiedot lausua toimintakertomuksessa Loviisan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

2. Miten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan?

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä arvioitiin 7.2.2019 pidetyssä laajennetun johtoryhmän työpajassa. Keskuskohtainen riskienhallinnan arviointi tehtiin keskusten omissa johtoryhmissä. Tehtävänä oli arvioida Loviisan kaupungin toimintaympäristöä ja siihen liittyviä muutoksia muun muassa seuraavista näkökulmista:

- Hallinto- ja johtamistapa (mukaan lukien korruption ja lahjonnan torjunta sekä väärinkäytösten ehkäisy)
- Tuloksellinen riskienhallinta
- Johdon ja esimiesten valvontatoimet
- Viestintä ja tiedonvälitys
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta

Erikseen sovittiin, että taloustoimisto suorittaa konsernin osalta erillisen tytäryhtiöiden riskikartoituksen käyttäen riskienhallinnan kyselylomaketta (liite).

3. Sisäinen valvonta eri toiminnoissa ja prosesseissa

Sisäinen valvonta on oleellinen osa kaupungissa tehtävää normaalia johtamistyötä ja siitä vastaavat ennen kaikkea esimiesasemassa olevat työntekijät. Hyvä hallinto on perusoikeus, johon sisältyy muun muassa käsittelyn julkisuus sekä asianosaisen oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta. Tehtyjen kanteluiden, oikaisuvaatimusten ja valitusten sekä niiden johdosta saatujen päätösten valossa voidaan todeta, että keskuksissa ja vesiliikelaitoksessa noudatetaan lakia, päätöksiä ja hyvää hallintotapaa. Yksittäisissä tapauksissa todetut menettelyvirheet on korjattu ja toimintatapoja muutettu vaatimusten mukaisesti.

Toiminnan tuloksellisuus

Tilinpäätös 2018 esittää tuloksen joka on runsaasti alijäämäinen. Vaikka alijäämää ei olisi pystytty välttämään, niin talousseurantaa on tehostettava. Kuukausiraportoinnin on pystyttävä aiemmassa vaiheessa tuomaan esille ylityshuhtien varhaisia signaaleja. Suunnitelmallisuuteen ja ennaltaehkäisevään toimintaan panostetaan yhä enemmän ja prosessia on yleisen käsityksen mukaan pystytty parantamaan. Asioiden ennaltaehkäisy on kuitenkin pääsääntöisesti aina vaikuttavampaa ja kustannuksiltaan halvempaa, ja ennaltaehkäisevään toimintaan pyritäänkin jatkossa entistä systemaattisemmin.

Yleinen hallinto

Keskushallinto painottaa yleisen johtamis- ja hallintokulttuurin luomista. Kun organisaatiossa vallitsee hyvää hallintotavasta samanlainen käsitys, sisäinen valvonta myös vahvistuu. Tähän päästään lisäämällä teemakoulutuksia, ottamalla käyttöön ohjekirjoja ja ottamalla riskienhallinta osaksi arkea.

Perusturvakeskus

Henkilökunnan motivointi ja sitouttaminen ovat haasteita, joiden ratkaiseminen on pidettävä osana strategiaa. Lähiesimiesten roolia pitäisi vahvistaa ja osaamista lisätä. Ostopalvelujen ja oman toiminnan laatua pitäisi valvoa enemmän. Maineriskit ovat tulleet jäädäkseen.

Sivistyskeskus

Sivistyskeskus näkee riskinä henkilöstön rekrytoinnin ja pätevien sijaisten löytämisen. Myös sairaspöissaolojen kasvu ja sisäilmaongelmat aiheuttavat huolta. Uutta henkilökuntaa pitäisi perehdyttää paremmin. Sen lisäksi palveluverkon sopeuttaminen vaihteleviin asiakasmääriin nähdään vaikeana haasteena.

Tekninen keskus

Teknisen keskuksen suunnalta on nostettu esiin tarve sitouttaa koko keskus yhteisiin tavoitteisiin. Vaarana on, että iso kuva hämärtyy kaikkien keskittyessä pienten asioiden ratkaisemiseen. Prosessien kuvaamista pitäisi lisätä samoin kuin esimiesrakenteita selkeyttää. Merkittävimpinä riskeinä nähdään edelleen sisäilmaongelmat, väestönkehitys ja elinvoima.

Konserninvalvonta

Osana konsernin valvontaa taloustoimisto haastatteli kaikkia tytäryhtiöitä. Vastajina oli joko toiminnan johtaja ja/tai hallituksen puheenjohtaja. Suurin osa (11/13) tytäryhtiöiden toiminnasta voidaan luokitella kiinteistönhallinnaksi, poikkeuksena Loviisanseudun Vesi Oy ja Liljendal Värme Ab. Näistä yhdestätoista yhtiöstä vain kaksi ilmoitti merkittävästä korjausvelasta. Joten suurin osa vastaajista ilmoitti omien kiinteistöjen olevan melko hyvässä kunnossa. Enemmän hajontaa oli itse toiminnassa. Joillakin oli tilat ollut pitkään vuokrattuina samalle vuokralaiselle, joka saattoi olla toinen yritys tai yhdistys. Toisten yhtiöiden

vuokraustoiminnassa oli taas suurempaa epävarmuutta. Ainakin kahden yhtiön kohdalla oli huolestumista väestönkehityksen suunnasta ja miten se vaikuttaa vuokralaisten saantiin. Sen sijaan veden ja energiantuotannon yhtiöissä ei ollut mainittavia riskejä näköpiirissä. Myös heidän strategiansa oli selkeimpiä, kun taas monien muiden yhtiöiden kohdalla oli hieman vaikeaa avata niiden toiminnan nivoutumista kaupungin strategiaan.

4. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osa-alueiden kehittämisaalueet

1. Otetaan käyttöön uusi sisäisen valvonnan ohjeistus.
2. Uudet omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje otetaan käyttöön.
3. Jokainen keskus tuo nämä ohjeet omaan toimintaansa ja tuottaa vuosittain selonteon siitä, miten sisäistää valvontaa ja riskienhallintaa on heillä sovellettu.

5. Selonteko sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen tarkastuksen toimeksiannot ostetaan tarvittaessa ulkopuolisina asiantuntijapalveluina.

6. Kannanotto sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä

Kaupunginhallitus esittää keskusten raportointiin ja omaan jatkuvaan seurantaan perustuen kokonaisarvionaan, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääsääntöisesti hyvällä tasolla. Loviisan kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta tuottavat pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Loviisan kaupungin toimintaan liittyy kuitenkin merkittäviä muutoksia, joihin liittyy epävarmuutta ja joista ei ole riittäviä tietoja. Toisaalta palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen liittyy kehittämistarpeita, joihin vaikuttaa myös kaupungin väestörakenteen kehitys. Kaupungin talouden tasapainon turvaaminen edellyttää palvelutuotantoverkon ja toimintaprosessien jatkuvaa kehittämistä.

Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu riittävään ohjeistukseen ja läpi organisaation toteutettu systemaattinen riskikartoitus on ajantasainen. Olennaisimmat strategiaan, toimintaan ja talouteen liittyvät erilaiset riskit on arvioitu ja organisaatiossa ymmärretään riski myös mahdollisuudeksi. Riskienhallinnan tuloksellisuus edellyttää kuitenkin vielä määriteltyjen hallinnan menettelyiden suunnitelmallista toimeenpanoa sekä niiden tuloksellisuuden seuranta ja arviointia.
